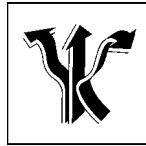

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ТА ФІНАНСИ”
(для бакалаврів)**

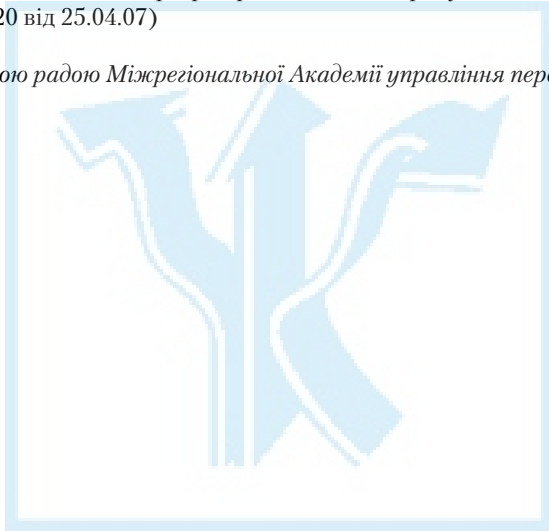
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування *В. В. Утвенком*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 20 від 25.04.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 44 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися. Самостійна робота студентів є основним засобом здійснення навчального процесу студентами у вільний від навчання час.

Метою самостійної роботи є сприяння якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси” та вироблення в них вмінь і навичок, необхідних для підготовки фахівців з менеджменту організацій, для майбутньої роботи в органах місцевого самоврядування, державного управління, громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства. Крім цього, методичні матеріали передбачають опанування у повному обсязі навчальної програми та формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, вмінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і наукових робіт, а також виявлення прогалів у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси” становить не менше 37 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю самостійної роботи. Наводяться основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ТА ФІНАНСИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин		
		Лекції	Семинарські (практичні) заняття	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни			
1	Сутність і роль муніципальних фінансів в економічному і соціальному розвитку міст	2		2
2	Формування науки про муніципальні фінанси	2		
	Змістовий модуль II. Особливості становлення та розвитку муніципальних бюджетів і фінансів у містах України			
3	Муніципальні бюджети як одна з головних складових муніципальних фінансів	2		2
4	Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів і фінансів	2		
5	Історія розвитку муніципальної фінансової системи в Україні	2		2
	Змістовий модуль III. Муніципальний бюджет та фінанси в сучасній Україні			
6	Формування фінансово-економічних ресурсів міст		2	
7	Доходи муніципальних бюджетів		2	

1	2	3	4	5
8	Виdatки муніципальних бюджетів		2	
9	Міжбюджетні відносини та їх складові	2		2
10	Позабюджетні джерела прибутків органів місцевого самоврядування	2		2
11	Комунальна власність та її фінансове забезпечення	2		2
Змістовий модуль IV. Управління муніципальною фінансовою системою				
12	Принципи, методи та механізми управління муніципальними фінансами	2		2
13	Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі фінансів і бюджетного процесу		2	
14	Муніципальні фінансові органи та їх функції. Організація касового виконання муніципальних бюджетів, контролю і аудиту	2		2
15	Управління фінансами підприємств комунальної власності		2	
Змістовий модуль V. Муніципальний бюджет та фінанси в зарубіжних країнах				
16	Міжнародні стандарти організації муніципальних фінансів		2	
17	Особливості формування муніципальних фінансів і бюджету в зарубіжних країнах	2		2
Разом годин: 54		22	12	20

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ ТА ФІНАНСИ”

**Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади
дисципліни**

**Тема 1. Сутність і роль муніципальних фінансів
в економічному і соціальному розвитку міст**

1. Поняття “муніципальні фінанси”, “муніципальний бюджет”.
2. Об’єкт, предмет і мета дисципліни.
3. Склад муніципальних фінансових інститутів.
4. Функції муніципальних фінансів.
5. Роль муніципальних фінансів в економічній системі держави.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття “муніципальні фінанси”.
2. Сутність муніципального бюджету.
3. Предмет та об’єкт дисципліни.
4. Мета дисципліни.
5. Склад муніципальних фінансових органів.
6. Які функції муніципальних фінансів ви знаєте?

Теми рефератів

1. Інститут місцевого самоврядування як необхідна передумова функціонування муніципальних фінансів.
2. Значення та роль муніципальних фінансів в економічній системі держави.
3. Вплив муніципальних фінансів на соціально-економічний розвиток країни та окремих її територій.
4. Вплив муніципальних фінансів на фінансову стабільність і фінансову безпеку держави.
5. Вплив муніципальних фінансів на становлення демократичного суспільства, піднесення добробуту народу.

Тестові завдання

1. Муніципальні (місцеві) фінанси – це:

- а) фінанси територіальної громади;
- б) самостійна складова фінансової системи держави;

- в) система економічних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, необхідних органам місцевого самоврядування для виконання покладених на них завдань;
- г) матеріальні та фінансові ресурси підприємств комунальної власності.

II. Складовими муніципальних фінансових інститутів є:

- а) місцеві бюджети, місцеві податки і збори, цільові фонди органів місцевого самоврядування; місцеві запозичення, комунальний кредит, інші фінансові ресурси, які надходять у розпорядження органів місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством;
- б) місцеві бюджети, кошти підприємств комунальної власності, податок на додану вартість, цільові фонди органів місцевого самоврядування; місцеві запозичення, комунальний кредит, інші фінансові ресурси, які надходять у розпорядження органів місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством;
- в) місцеві бюджети, місцеві податки і збори, митні збори, кошти з державного бюджету, місцеві запозичення, комунальний кредит;
- г) місцеві бюджети, місцеві податки і збори, цільові фонди органів місцевого самоврядування, трансферти, субвенції з державного бюджету, кредити міжнародних фінансових організацій, інші фінансові ресурси, які надходять у розпорядження органів місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством.

III. До головних функцій муніципальних фінансів належать:

- а) економічна, розподільча, стимулююча;
- б) розподільча, контрольна, стимулююча;
- в) розподільча, економічна;
- г) контрольна, стимулююча.

IV. В економічній системі держави муніципальні фінанси впливають на:

- а) перерозподіл валового внутрішнього продукту, державне регулювання розвитку територій, фінансову стабільність розвитку економіки, добробут населення, розвиток демократії в суспільстві;

- б) державну регіональну політику, фінансову безпеку держави, фінансову стабільність розвитку економіки, добробут населення, розвиток демократії в суспільстві;
- в) соціально-економічний розвиток країни, фінансову безпеку держави, фінансову стабільність розвитку економіки, політику регіонального розвитку держави, стабільність роботи підприємств муніципальної власності;
- г) соціально-економічний розвиток країни, фінансову безпеку держави, фінансову стабільність розвитку економіки, добробут населення, розвиток демократії в суспільстві.

Література [3; 5; 7; 8; 12; 14; 22; 27; 41; 47]

Тема 2. Формування науки про муніципальні фінанси

1. Причини появи муніципальних фінансів.
2. Вчення про муніципальні фінанси та його формування.
3. Наука про муніципальну фінансову систему як окрема галузь фінансової науки.
4. Процес формування науки про муніципальні фінанси.
5. Особливості функціонування муніципальної фінансової системи.

Питання для самоконтролю

1. Причини появи муніципальних фінансів.
2. У чому полягає сутність вчення про муніципальні фінанси?
3. Основні етапи формування вчення про муніципальні фінанси.
4. Загальний стан наукових досліджень про муніципальну фінансову систему.
5. Головні особливості функціонування муніципальної фінансової системи.

Теми рефератів

1. Особливості формування науки про муніципальні фінанси.
2. Наука про муніципальну фінансову систему в контексті фінансової науки.
3. Особливості розвитку наукових досліджень про муніципальні фінанси в Україні.
4. Інститут місцевого самоврядування як необхідна передумова функціонування муніципальної фінансової системи.

5. Становлення та розвиток наукових досліджень про муніципальні фінанси за кордоном.

Тестові завдання

I. Наука про муніципальні фінанси започаткована:

- а) на початку XIX ст.;
- б) у першій половині XIX ст.;
- в) у другій половині XIX ст.;
- г) наприкінці XVIII ст.

II. У Російській імперії, включаючи українські землі, процес формування теорії про муніципальні фінанси розпочався:

- а) на початку XX ст.;
- б) після земської реформи 1864 р.;
- г) у середині XIX ст.;
- д) під час Першої світової війни.

III. Перші підручники з теорії муніципальних фінансів у Радянському Союзі були надруковані:

- а) у 30–40-х роках XX ст.;
- б) у 20–30-х роках XX ст.;
- в) у 20-х роках XX ст.;
- г) у 40-х роках XX ст.

IV. Автором “Фінансово-кредитного словника” (М. — 1984–1986) був:

- а) А. Александрова;
- б) Л. Величко, С. Вишняков;
- в) М. Ужвенко;
- г) В. Ф. Гарбузов, Н. В. Гаретовський.

Література [3; 5; 7; 8; 12; 14; 22; 45]

Змістовий модуль II. Особливості становлення та розвитку муніципальних бюджетів і фінансів у містах України

Тема 3. Муніципальні бюджети як одна з головних складових муніципальних фінансів

1. Розвиток муніципальних бюджетів та їх роль у муніципальних фінансах України.

2. Порядок складання проектів муніципальних бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету та планами економічного та соціального розвитку міст.
3. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів.
4. Основні статті видатків муніципальних бюджетів.
5. Загальний стан і недоліки місцевого оподаткування в Україні.
6. Основні види місцевих податків і зборів.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття “муніципальні бюджети”.
2. Структура доходів муніципальних бюджетів.
3. Яке призначення видатків муніципальних бюджетів?
4. Порядок складання проектів муніципальних бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету та планами економічного та соціального розвитку міст.
5. Роль місцевих податків і зборів у формуванні муніципальних бюджетів.
6. Загальний стан і недоліки місцевого оподаткування в Україні.
7. Роль місцевих податків і зборів у формуванні муніципальних бюджетів.

Теми рефератів

1. Роль муніципальних бюджетів в економічній системі держави.
2. Права та обов'язки органів місцевого самоврядування та управління з формування і використання бюджетів.
3. Взаємозв'язок проектів муніципальних бюджетів з проектом державного бюджету.
4. Роль місцевих податків і зборів у формуванні муніципальних бюджетів.
5. Види та розміри місцевих податків і зборів відповідно до українського законодавства.
6. Джерела прибутків і статті видатків муніципальних бюджетів.

Тестові завдання

1. Бюджети місцевого самоврядування – це:

- а) бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах;

- б) бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети;
- в) міські бюджети;
- г) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

II. Основними етапами розвитку муніципальних бюджетів в Україні були періоди:

- а) 1864–1917 рр., 1918–1930 рр., 1930–1959 рр., 1960–1990 рр., з 1990 р.;
- б) 1864–1917 рр., 1918–1959 рр., 1960–1990 рр., з 1990 р.;
- в) 1864–1917 рр., 1918–1990 рр., з 1990 р.;
- г) 1864–1917 рр., 1918–1930 рр., 1930–1990 рр., з 1990 р.

III. Нині в Україні нараховується міських і районних у містах бюджетів:

- а) 453;
- б) 536;
- в) 488;
- г) 887.

IV. Права органів місцевого самоврядування в частині бюджетних повноважень складаються з трьох напрямів:

- а) стосовно власного бюджету;
- б) стосовно державного та власного бюджету;
- в) стосовно державного, власного бюджету та бюджету іншого рівня;
- г) стосовно власного бюджету та бюджету іншого рівня.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 12; 16; 20; 28; 36]

Тема 4. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів і фінансів

1. Зміст і значення Закону Української РСР від 7 грудня 1990 р. “Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” для формування інституту місцевого самоврядування і місцевих фінансів України.
2. Декрет Кабінету Міністрів України “Про місцеві податки і збори” від 20 травня 1993 р.
3. Конституція України про місцеве самоврядування та муніципальні фінанси.

4. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. як базовий нормативний акт з місцевих фінансів.
5. Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про систему оподаткування”» від 18 лютого 1997 р.
6. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”.
7. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 р. як джерело вивчення прибутків і видатків муніципальних бюджетів.

Питання для самоконтролю

1. Основні законодавчі акти, що регулюють муніципальні фінанси, прийняті в роки незалежності.
2. Яку роль відіграв Закон Української РСР від 7 грудня 1990 р. “Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” у формуванні інституту місцевого самоврядування і місцевих фінансів України?
3. Декрет Кабінету Міністрів України “Про місцеві податки і збори” від 20 травня 1993 р.
4. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”.
5. Аналіз законодавства України про муніципальний бюджет і фінанси останніх років.

Теми рефератів

1. Особливості формування нормативної бази муніципальних фінансів у роки незалежності.
2. Розвиток нормативної бази муніципальних бюджетів і фінансів України у 1990–1996 рр.
3. Відображення формування муніципальних бюджетів і фінансів у Конституції України.
4. Місцеві фінанси та бюджет у Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р.
5. Відображення формування муніципальних бюджетів і фінансів у щорічних бюджетах України.

Тестові завдання

I. Чітке визначення складу доходів і видатків муніципальних бюджетів вперше закріпив такий законодавчий акт:

- а) Закон “Про загальні засади місцевого самоврядування і місцевого господарства в СРСР” від 9 квітня 1990 р.;
- б) Закон “Про бюджетну систему Української РСР” від 5 грудня 1990 р.;
- в) Закон “Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” від 7 грудня 1990 р.;
- г) усі вищезгадані законодавчі акти.

II. Процес формування бюджету м. Києва регулює такий законодавчий акт:

- а) Статут територіальної громади м. Києва 2002 р.;
- б) Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”;
- в) Статут територіальної громади м. Києва 2002 р. і Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”;
- г) Бюджетний кодекс України і Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”.

III. Бюджетний кодекс України було прийнято:

- а) 22 червня 2001 р.;
- б) 14 травня 2000 р.;
- в) 22 червня 2000 р.;
- г) 6 липня 2001 р.

IV. Бюджетний кодекс України:

- а) визначив склад муніципальних бюджетів, здійснив чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначений порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;
- б) визначив склад муніципальних бюджетів, здійснив чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору

процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначений порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, заборонив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;

- в) визначив порядок наповнення муніципальних бюджетів, передання частини коштів з державного до муніципальних бюджетів, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначений порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;
- г) визначив законодавчо закріпив право органів місцевого самоврядування збирати до муніципальних бюджетів частину державних податків і зборів, здійснив чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначений порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок.

Література [2; 3; 7; 8; 10; 11; 14; 16; 22; 37]

Тема 5. Історія розвитку муніципальної фінансової системи в Україні

1. Народження та розвиток муніципальної фінансової системи в Київській Русі.
2. Фінансова система міст України в Литовсько-Польську добу.

3. Муніципальні бюджети та фінанси в добу Першого Гетьманату (друга половина XVII – XVIII ст.).
4. Занепад муніципальної фінансової системи наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. Відродження фінансової системи міст України в другій половині XIX ст.
5. Роль земств у розвитку муніципальних бюджетів і фінансів.
6. Фінансова система міст у добу Української національної революції 1917–1920 рр.
7. Муніципальний бюджет і фінанси в Радянську добу. Відродження муніципальної фінансової системи України в період незалежності.

Питання для самоконтролю

1. Фінансова система міст України в Литовсько-Польську добу.
2. Які види місцевих податків і зборів існували в Україні в добу Першого Гетьманату (друга половина XVII – XVIII ст.)?
3. Роль земств у розвитку муніципальних бюджетів і фінансів України.
4. Якою була фінансова система міст у добу Української національної революції 1917–1920 рр.?
5. Особливості формування муніципальних бюджетів і фінансів України в Радянську добу.
6. Роль муніципальних бюджетів у формуванні фінансової незалежності місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Фінансова система міст України у складі Речі Посполитої (1569–1648 рр.).
2. Місцеві бюджети та фінанси в роки Хмельниччини (1648–1657 рр.).
3. Фінансова система міст Лівобережної України в другій половині XVII – на початку XVIII ст.
4. Муніципальний бюджет і фінанси в Наддніпрянській Україні в XIX – на початку XX ст.
5. Місцеві фінанси в Західній Україні в XIX – на початку XX ст.
6. Муніципальний бюджет і фінанси в Українській державі гетьмана Скоропадського.

Тестові завдання

I. За часів Гетьманщини (друга половина XVII – XVIII ст.) головними джерелами прибутків міських бюджетів були:

- а) податки з промислів;
- б) торговельні та вагові збори, з продажу алкогольних напоїв, міських млинів і сіл;
- в) стація та подимний податок;
- г) митні збори.

II. Головними податками в містах Російської імперії на рубежі XIX–XX ст. були:

- а) майнові, промислові та торговельні податки;
- б) майнові податки, збори з коней, екіпажів, собак;
- в) промислові торговельні податки, збори з трактирного та перевізного промислів;
- г) майнові, промислові податки, збори з трактирного та перевізного промислів.

III. За радянських часів Тимчасове положення про місцеві фінанси було прийняте:

- а) у 1922 р.;
- б) у 1924 р.;
- в) у 1925 р.;
- г) у 1923 р.

IV. У 80-х роках XX ст. майже 60% доходів місцевих бюджетів УРСР формувалося за рахунок:

- а) податку з торгівлі та комунальних підприємств;
- б) податку з торгівлі та платежів державних підприємств і організацій з прибутку;
- в) податку з обороту та платежів державних підприємств і організацій з прибутку;
- г) податку з обороту, платежів державних підприємств і організацій з прибутку.

Література [3; 7; 8; 14; 22; 31; 46]

Змістовий модуль III. Муніципальний бюджет та фінанси в сучасній Україні

Тема 6. Формування фінансово-економічних ресурсів міст

1. Поняття, склад і структура муніципальних фінансових коштів.
2. Самостійність муніципальних бюджетів: ознаки та шляхи зміцнення.
3. Податкова (фіскальна) самостійність муніципалітетів.
4. Муніципальна (комунальна) власність та її ознаки.
5. Фінансовий стан муніципальних підприємств та установ в українських містах.
6. Інформація як шлях підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
7. Комунальний кредит, муніципальні позики, комунальні банки, цільові фонди як складові фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають ознаки самостійності муніципальних бюджетів?
2. Особливості управління підприємствами муніципальної власності.
3. Основні напрями підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
4. Ознаки муніципальних бюджетів і шляхи зміцнення їх самостійності.
5. У чому полягають особливості управління підприємствами муніципальної власності?
6. Роль інформації в підвищенні ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
7. Визначення понять “комунальний кредит” і “муніципальні позики”.

Теми рефератів

1. Роль муніципальних бюджетів у формуванні фінансової незалежності інститутів місцевого самоврядування.
2. Особливості управління підприємствами муніципальної власності в сучасній Україні.

3. Роль органів місцевого самоврядування в підвищенні ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
4. Основні напрями підвищення ефективності управління матеріальними та фінансово-економічними ресурсами міст.
5. Позабюджетні джерела фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

I. До складу матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування належать:

- а) рухоме і нерухоме майно, яке знаходиться у комунальній власності; доходи муніципальних бюджетів; кошти з обласного та державного бюджету;
- б) рухоме і нерухоме майно, яке знаходиться у комунальній власності; доходи муніципальних бюджетів; позабюджетні, в тому числі валютні фонди; інші кошти; земля та інші природні ресурси, що є у комунальній власності; об'єкти спільної власності територіальних громад, що перебувають в управлінні районних та обласних рад;
- в) доходи муніципальних бюджетів; кошти підприємств комунальної власності; об'єкти спільної власності територіальних громад, що перебувають в управлінні районних та обласних рад;
- г) рухоме і нерухоме майно, яке знаходиться у комунальній власності; доходи муніципальних бюджетів; позабюджетні, в тому числі валютні фонди; інші кошти; земля та інші природні ресурси, що є у комунальній власності; кошти державного та обласного бюджетів України, Міжнародного валютного фонду, інших міжнародних фінансових інститутів.

II. Комунальний кредит – це:

- а) позика з державного бюджету органам місцевого самоврядування з метою здійснення останніми інвестиційних проектів;
- б) кошти, які надаються органами місцевого самоврядування муніципальним заводам і фабрикам, підприємствам житлово-комунального господарства, фізичним та юридичним особам;
- в) кошти, які надаються міжнародними фінансовими організаціями, а також приватними підприємствами та державними

установами для здійснення органами місцевого самоврядування інвестиційних проектів;

- г) сукупність економічних відносин між органами місцевого самоврядування, з одного боку, та фізичними і юридичними особами – з іншого, при яких місцеве самоврядування виступає в якості частіше усього позичальника, рідше кредитора.

III. Основними формами запозичень до муніципальних бюджетів є:

- а) випуск облігацій внутрішніх місцевих позик; отримання позик, кредитних ліній у фінансових установах;
- б) випуск облігацій внутрішніх місцевих позик; випуск муніципальних лотерей;
- в) випуск муніципальних лотерей; отримання позик, кредитних ліній у фінансових установах;
- г) отримання коштів від фізичних та юридичних осіб, державних установ та організацій під заставу муніципальної власності; випуск облігацій внутрішніх місцевих позик.

IV. Першим документом, який регламентував утворення позабюджетних фондів місцевого самоврядування, був:

- а) Закон України “Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” від 7 грудня 1990 р.;
- б) Закон України “Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування” від 26 березня 1992 р.;
- в) Закон України “Про бюджетну систему Української РСР” від 5 грудня 1990 р.;
- г) Закон “Про загальні засади місцевого самоврядування і місцевого господарства в СРСР” від 9 квітня 1990 р.

Література [3; 6; 8; 9; 12; 15; 22; 24; 26; 29]

Тема 7. Доходи муніципальних бюджетів

1. Види місцевих податків і зборів та їх роль у наповненні муніципальних бюджетів.
2. Склад і динаміка власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів.
3. Основні джерела прибутків муніципальних бюджетів.
4. Сутність муніципального оподаткування.
5. Напрями реформування місцевого оподаткування.
6. Недоліки і переваги оподаткування нерухомості.

Питання для самоконтролю

1. Роль місцевих податків і зборів у наповненні муніципальних бюджетів.
2. Які основні види муніципальних податків і зборів ви знаєте?
3. Склад і динаміка власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів.
4. Основні джерела прибутків муніципальних бюджетів.
5. Сучасний стан і недоліки місцевого оподаткування в Україні.

Теми рефератів

1. Види місцевих податків і зборів.
2. Формування доходів муніципальних бюджетів.
3. Проблеми зміцнення дохідної бази муніципальних бюджетів.
4. Загальний і спеціальний фонди муніципальних бюджетів.
5. Сучасний стан і недоліки місцевого оподаткування в Україні.
6. Проблеми запровадження податку на нерухоме майно.

Тестові завдання

I. Доходи муніципальних бюджетів формуються за рахунок:

- а) власних джерел і міжбюджетних трансфертів;
- б) власних джерел і закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, міжбюджетних трансфертів;
- в) власних джерел, закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, муніципальних позик;
- г) власних джерел, закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, муніципальних позик і комунальних кредитів.

II. Основними формами міжбюджетних трансфертів є:

- а) субвенції;
- б) дотації вирівнювання;
- в) цільові та нецільові міжбюджетні трансферти;
- г) дотації вирівнювання і субвенції.

III. Комунальний податок збирається:

- а) з юридичних осіб незалежно від форми власності, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями (крім бюджетних, планово-дотаційних і сільськогосподарських підприємств, що не здійснюють комерційної діяльності);

- б) з фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями (крім бюджетних, планово-дотаційних і сільськогосподарських підприємств, що не здійснюють комерційної діяльності);
- в) з фізичних осіб;
- г) з юридичних осіб незалежно від форми власності, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями (включаючи бюджетні, планово-дотаційні та сільськогосподарських підприємств, що не здійснюють комерційної діяльності).

IV. Основними статтями доходів бюджетів міст є:

- а) місцеві податки і збори;
- б) податок на прибуток підприємств і прибутковий податок з громадян;
- в) місцеві податки та збори, податок на прибуток підприємств і прибутковий податок з громадян;
- г) місцеві податки і збори, прибутковий податок з громадян.

Література [3; 5; 7; 8; 12; 14; 17; 18; 34; 43]

Тема 8. Видатки муніципальних бюджетів

1. Особливості бюджетних видатків в Україні на муніципальному рівні.
2. Принципи розмежування бюджетних видатків.
3. Склад видатків муніципальних бюджетів окремих видів.
4. Головні статті видатків муніципальних бюджетів.
5. Соціальна спрямованість муніципальних бюджетів.
6. Цільові допомоги і субсидії з муніципальних бюджетів громадянам з мінімальними доходами.
7. Розрахунок обсягів видатків бюджетів на утримання органів управління.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості бюджетних видатків в Україні на муніципальному рівні?
2. Видатки муніципальних бюджетів, які враховуються та не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.
3. Особливості розрахунку показників видатків муніципальних бюджетів.

4. Які видатки муніципальних бюджетів спрямовуються на фінансування об'єктів комунальної власності?
5. Які чинники враховуються при розрахунках видатків з муніципальних бюджетів?
6. Особливості розрахунку показників видатків муніципальних бюджетів.

Теми рефератів

1. Статті видатків муніципальних бюджетів.
2. Особливості здійснення видатків з муніципальних бюджетів на соціальну сферу.
3. Видатки муніципальних бюджетів на фінансування об'єктів комунальної власності, їх склад та особливості планування.
4. Особливості надання субсидій і цільової допомоги громадянам України з муніципальних бюджетів.
5. Видатки з муніципальних бюджетів на утримання органів управління.

Тестові завдання

I. Видатки розвитку — це:

- а) витрати бюджетів на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, таких як фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення, фінансування структурної перебудови народного господарства, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням;
- б) витрати з муніципальних бюджетів, спрямовані на фінансування підприємств житлово-комунального, міського пасажирського транспорту, промислових підприємств комунальної власності;
- в) інвестиції органів державного управління та місцевого самоврядування в розвиток промисловості, житлово-комунального господарства, підприємств невиробничої сфери;
- г) витрати бюджетів, пов'язані із впровадженням нових технологій на підприємствах різних форм власності, в тому числі житлово-комунального господарства.

II. Витрати муніципальних бюджетів — це:

- а) витрати на фінансування закладів освіти та охорони здоров'я;
- б) витрати на утримання органів місцевого самоврядування та муніципальних установ;

в) економічні відносини, що виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування;

г) витрати на утримання органів місцевого самоврядування.

III. Головними статтями видатків муніципальних бюджетів є:

а) видатки на утримання органів державного управління та місцевого самоврядування;

б) видатки на розвиток житлово-комунального господарства та на утримання органів місцевого самоврядування;

в) видатки на фінансування закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту і соціального забезпечення, а також витрати на утримання органів державної влади та управління і місцевого самоврядування;

г) видатки на розвиток житлово-комунального господарства, фінансування закладів освіти та охорони здоров'я.

IV. При розрахунку видатків на освіту з муніципальних бюджетів враховується:

а) загальний обсяг ресурсів бюджету на освіту;

б) фінансовий норматив бюджетної забезпеченості в розрахунку на одного учня;

в) приведений контингент учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів;

г) усі відповіді правильні.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 12; 14; 17; 22; 32]

Тема 9. Міжбюджетні відносини та їх складові

1. Зміст міжбюджетних відносин і передумови їх виникнення.
2. Особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України.
3. Суб'єкти міжбюджетних відносин.
4. Сутність фінансового вирівнювання. Стан фінансового вирівнювання в Україні.
5. Середньодушові видатки муніципальних бюджетів України та їх динаміка.
6. Розвиток методів бюджетного регулювання.
7. Нормативи відрахувань та їх види.
8. Види міжбюджетних і бюджетних трансфертів.

9. Чинний порядок розрахунку дотацій вирівнювання муніципальним бюджетам: позитивні та негативні аспекти.
10. Субвенції муніципальним бюджетам та їх види.

Питання для самоконтролю

1. Зміст міжбюджетних відносин і передумови їх виникнення.
2. У чому полягають особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України?
3. Що таке фінансове вирівнювання?
4. Які існують види міжбюджетних трансфертів?
5. У чому полягають головні особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України?
6. Суб'єкти міжбюджетних відносин.
7. Стан фінансового вирівнювання в Україні.
8. Особливості надання фінансової допомоги муніципальним бюджетам у вигляді трансфертів.
9. Які види субвенцій надаються муніципальним бюджетам з боку держави?

Теми рефератів

1. Розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи та видами бюджетів — основа організації міжбюджетних відносин.
2. Зміст, цілі та методи бюджетного регулювання.
3. Особливості надання фінансової допомоги муніципальним бюджетам у вигляді трансфертів.
4. Особливості проведення відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і зборів.
5. Дефіцит і профіцит муніципальних бюджетів.
6. Міжбюджетна реформа та її вплив на муніципальні фінанси.

Тестові завдання

1. Міжбюджетні відносини — це:

- а) сукупність міжбюджетних трансфертів, що здійснюються протягом бюджетного року;
- б) відносини між державою, Автономною Республікою Крим і місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для вико-

нання функцій, передбачених Конституцією та законами України;

- в) відносини між органами місцевого самоврядування, метою яких є збалансування місцевих бюджетів;
- г) всі відповіді правильні.

II. Суб'єктами міжбюджетних відносин є:

- а) органи державної влади та управління;
- б) органи місцевого самоврядування, до компетенції яких включені повноваження щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів;
- в) громадські утворення та організації;
- г) відповіді "а" і "б".

III. У доходи муніципальних бюджетів у рамках відрахувань від загальнодержавних податків зараховуються:

- а) 10 % ПДВ;
- б) 100% податку на прибуток підприємств;
- в) 50% акцизного збору;
- г) податок з доходів фізичних осіб з подальшим розподілом між бюджетами окремих видів.

IV. Субвенції на виконання інвестиційних проектів можуть надаватися:

- а) з державного бюджету;
- б) з муніципального бюджету;
- в) з державного і муніципального бюджетів;
- г) заборонені Бюджетним кодексом України.

Література [1; 3; 5; 8; 12; 14; 15; 33; 39; 48]

Тема 10. Позабюджетні джерела прибутків органів місцевого самоврядування

1. Сутність комунального кредиту, причини існування, переваги порівняно з державним кредитом.
2. Продуктивний характер комунального кредиту.
3. Форми комунального кредиту.
4. Досвід і проблеми розвитку муніципальних позик в Україні.
5. Грошово-речові лотереї як форма комунального кредиту.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття "комунальний кредит".

2. У чому полягають переваги комунального кредиту порівняно з державним?
3. Які існують форми комунального кредиту?
4. Досвід і проблеми розвитку муніципальних позик в Україні.
5. Порядок формування та напрями використання цільових фондів органів місцевого самоврядування.
6. Сутність і значення грошово-речових лотерей.

Теми рефератів

1. Комунальний кредит в Україні.
2. Порядок випуску та обігу муніципальних позик.
3. Бюджетний кодекс України про муніципальні запозичення.
4. Розвиток комунальних банків у сучасній Україні.
5. Цільові фонди органів місцевого самоврядування: порядок формування та напрями використання.

Тестові завдання

I. Комунальний кредит – це:

- а) сукупність економічних відносин між міжнародними фінансовими інститутами та органами місцевого самоврядування, при яких останні виступають у ролі позичальника і кредитора;
 - б) сукупність економічних відносин між органами державної влади та управління на місцях, з одного боку, та фізичними і юридичними особами – з іншого, при яких перші виступають в якості позичальника, кредитора і гаранта;
 - в) сукупність економічних відносин між органами місцевого самоврядування, з одного боку, та фізичними і юридичними особами – з іншого, при яких перші виступають в якості частіше всього позичальника, рідше – кредитора;
- г) відповіді “а” і “в”.

II. Є такі форми комунального кредиту:

- а) муніципальна позика;
- б) комунальний банківський кредит;
- в) місцеві грошово-речові лотереї;
- г) купівля облігацій внутрішньої державної позики.

III. Зовнішні запозичення можуть здійснювати лише міські ради міст з чисельністю населення:

- а) до 500 тис. осіб;
- б) понад 500 тис. осіб;
- в) понад 800 тис. осіб;
- г) понад 1 млн осіб.

IV. Згідно з Бюджетним кодексом України органи місцевого самоврядування створювати позабюджетні та валютні фонди:

- а) мають право;
- б) не мають права;
- в) мають право у виняткових випадках, передбачених законодавством;
- г) мали право до 1 січня 2002 р.

Література [3; 5; 8; 12; 14; 22; 25; 38; 40; 42]

Тема 11. Комунальна власність та її фінансове забезпечення

1. Склад міського господарства та його роль у муніципальних фінансах.
2. Доходи від міського господарства.
3. Стан об'єктів комунальної власності.
4. Особливості фінансів житлово-комунального господарства.
5. Доходи житлового господарства.
6. Фінансовий план підприємств житлового господарства. Особливості фінансів комунального господарства.
7. Експлуатаційні видатки комунальних підприємств, їх склад і планування.
8. Виручка від реалізації продукції та послуг.
9. Проблеми реформування житлово-комунального господарства в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Роль міського господарства у муніципальних фінансах.
2. Особливості організації фінансів підприємств комунальної власності.
3. Які основні фонди та оборотні засоби житлового господарства ви знаєте?
4. Загальний стан фінансів комунального господарства.

5. Що таке експлуатаційні видатки житлового господарства?
6. У чому полягають головні проблеми реформування житлово-комунального господарства в Україні?
7. Визначення поняття “фінанси дорожнього господарства”.

Теми рефератів

1. Особливості організації фінансів підприємств комунальної власності.
2. Управління фінансами комунальних підприємств.
3. Комунальні платежі та їх роль у формуванні фінансових ресурсів житлово-комунального господарства.
4. Особливості формування та використання прибутку комунальних підприємств.
5. Проблеми реформування та перспективи розвитку житлово-комунального господарства в Україні.
6. Витрати на утримання і ремонт автомобільних доріг, джерела їх фінансування.

Тестові завдання

I. Послуги, які надаються на муніципальному рівні, поділяються на:

- а) економічні, соціальні, політичні;
- б) економічні, соціальні, комунальні;
- в) економічні, соціальні, забезпечення безпеки, охорону правопорядку і навколишнього середовища;
- г) соціальні, мікроекономічні, гуманітарні.

II. До підприємств комунальної власності, які частково утримуються з муніципальних бюджетів, належать:

- а) заклади освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, спорту, фізичної культури, туризму;
- б) житлово-комунальне і транспортне господарство, заклади культури;
- в) ремонтні, ремонтно-будівельні підприємства, проектні організації;
- г) правильної відповіді серед наведених немає.

III. Сума квартирної плати залежить від таких чинників:

- а) від кількості осіб, які проживають у квартирі;
- б) від розмірів середньорічної житлової площі та середньої ставки плати за 1 м²;

- в) від кількості повнолітніх осіб, які проживають у приміщенні;
- г) від місця розташування приміщення.

IV. Мета реформи житлово-комунального господарства в Україні:

- а) встановлення державної монополії у сфері житлово-комунального господарства;
- б) приватизація державних житлово-комунальних підприємств;
- в) створення ефективного ринкового механізму функціонування житлово-комунального господарства;
- г) покращання контролю за функціонуванням підприємств житлово-комунального господарства.

Література [3; 5; 8; 9; 12; 15; 20; 22; 24]

Змістовий модуль IV. Управління муніципальною фінансовою системою

Тема 12. Принципи, методи та механізми управління муніципальними фінансами

1. Поняття управління муніципальними фінансами.
2. Особливості управління фінансами та організація фінансового контролю на муніципальному рівні.
3. Суб'єкти управління муніципальними фінансами.
4. Об'єкти управління.
5. Інструменти управління.
6. Основні методи та види управління муніципальними фінансами.

Питання для самоконтролю

1. Що таке управління муніципальними фінансами?
2. Особливості управління органів місцевого самоврядування у фінансовій сфері.
3. Основні методи управління муніципальними фінансами.
4. Які повноваження мають муніципалітети у галузі фінансів?
5. Види управління муніципальними фінансами.

Теми рефератів

1. Особливості організації управління муніципальними фінансами в сучасній Україні.
2. Специфіка організації фінансового контролю на муніципальному рівні.
3. Методи управління муніципальними фінансами.
4. Суб'єкт та об'єкт управління муніципальними фінансами.
5. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування в управлінні муніципальними фінансовими ресурсами.

Тестові завдання

I. Управління муніципальними фінансами — це:

- а) формування, використання та розпорядження коштами муніципальних бюджетів, а також фінансами комунальних підприємств;
- б) використання та розпорядження коштами муніципальних бюджетів, а також фінансами комунальних підприємств;
- в) формування, використання та розпорядження фінансами комунальних підприємств;
- г) формування, використання та розпорядження коштами муніципальних бюджетів.

II. До методів управління муніципальними фінансами належать:

- а) оперативне управління, стимулювання;
- б) оперативне управління, стимулювання, фінансовий контроль;
- в) стимулювання, стратегічне управління, фінансовий контроль;
- г) оперативне управління фінансовий контроль.

III. Метою стимулювання як методу управління муніципальними фінансами є:

- а) забезпечення розвитку явищ і процесів, які мають пріоритетне значення, або недостатньо сприятливі умови для саморозвитку;
- б) забезпечення підготовчого етапу до контролю;
- в) забезпечення розвитку регіону;
- г) забезпечення сприяння розвитку комунальних підприємств.

IV. Стимулювання здійснюється за допомогою:

- а) надання податкових пільг, пільгового кредитування;
- б) надання пільгових умов для розвитку;

- в) адміністративних інструментів;
- г) правильні відповіді “а” і “б”.

Література [3; 5; 8; 12; 14; 19; 22]

Тема 13. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі фінансів і бюджетного процесу

1. Система місцевого самоврядування в галузі фінансів.
2. Основні повноваження муніципалітетів у галузі фінансів.
3. Бюджетний процес.
4. Створення позабюджетних, цільових, резервних і валютних фондів.
5. Встановлення муніципальних податків і зборів.

Питання для самоконтролю

1. Казначейське обслуговування муніципальних бюджетів.
2. Основні повноваження органів місцевого самоврядування в галузі фінансів.
3. Складання та затвердження муніципального бюджету.
4. Механізм виконання муніципального бюджету.
5. Яким чином створюються позабюджетні та цільові фонди?
6. Процес створення резервних і валютних фондів.

Теми рефератів

1. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні фінансовими ресурсами міст.
2. Складання, затвердження і виконання муніципального бюджету.
3. Порядок створення позабюджетних, цільових, резервних і валютних фондів.
4. Роль органів місцевого самоврядування в затвердженні муніципальних податків і зборів.
5. Казначейське обслуговування муніципальних бюджетів.

Тестові завдання

І. Управління муніципальними фінансовими органами здійснюється за принципами:

- а) подвійного підпорядкування;
- б) вертикального підпорядкування;
- в) горизонтального підпорядкування;

- г) муніципальні фінансові органи є самостійними і незалежними.

II. Забезпечення реалізації державної бюджетної політики на відповідній території є одним із основних завдань:

- а) Міністерства фінансів України;
- б) Головного фінансового управління обласної держадміністрації;
- в) відділів обласних і районних державних адміністрацій;
- г) місцевих рад народних депутатів.

III. Бюджетний процес – це:

- а) встановлений законом порядок складання, розгляду, затвердження й виконання бюджетів, що входять до системи бюджетів;
- б) порядок контролю за виконанням бюджетів, а також звітів про їх виконання;
- в) процес забезпечення доходів бюджетів та його видатків, що здійснюється місцевим органом виконавчої влади або виконавчим органом місцевого самоврядування;
- г) правильні відповіді “а” і “б”.

IV. Муніципальні податки та збори встановлюють:

- а) органи місцевого самоврядування;
- б) міські державні адміністрації;
- в) органи місцевого самоврядування та міські державні адміністрації;
- г) правильної відповіді немає.

Література [3; 5; 8; 12; 14; 19; 22; 30; 33]

Тема 14. Муніципальні фінансові органи та їх функції.

Організація касового виконання муніципальних бюджетів, контролю і аудиту

Поняття “муніципальні фінансові органи”. Види муніципальних фінансових органів. Функції муніципальних фінансових органів. Поняття касового виконання муніципальних бюджетів. Система касового виконання муніципальних бюджетів. Оборотна касова готівка. Контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття “муніципальні фінансові органи”.
2. Які основні види муніципальних фінансових органів існують в Україні?
3. Що таке касове виконання муніципальних бюджетів?
4. Контроль фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.
5. Аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Види муніципальних фінансових органів.
2. Система касового виконання муніципальних бюджетів.
3. Контроль та аудит фінансової діяльності муніципалітетів.
4. Види муніципальних фінансових органів у містах України: порівняльна характеристика.
5. Напрями діяльності муніципальних фінансових органів в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. Оборотна касова готівка утворюється у складі:

- а) муніципальних бюджетів для покриття тимчасових касових розривів при їх виконанні;
- б) державних бюджетів;
- в) є спеціальним грошовим фондом для покриття тимчасових касових розривів при їх виконанні;
- г) усі відповіді правильні.

II. Контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування здійснюється:

- а) Верховною Радою України та Рахунковою палатою при Верховній Раді України;
- б) Ревізійною комісією, що створюється безпосередньо представницькими органами місцевого самоврядування для контролю використання коштів бюджету, позабюджетних та інших цільових фондів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

III. До функцій муніципальних фінансових органів належить:

- а) контроль за використанням коштів муніципального бюджету;
- б) прийняття муніципального бюджету;

- в) виконання муніципального бюджету;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Касове виконання муніципального бюджету здійснюється:

- а) органами місцевого самоврядування;
- б) територіальними відділеннями НБУ;
- в) міською державною адміністрацією;
- г) правильні відповіді “а” і “в”.

Література [5; 8; 12; 14; 19; 22]

Тема 15. Управління фінансами підприємств комунальної власності

1. Поняття комунальної власності.
2. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності.
3. Цілі та напрями управління комунальними підприємствами в Україні.
4. Форми підприємств комунальної власності.
5. Фінансові аспекти управління компаніями з муніципальною власністю.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття комунальної власності.
2. Які ви знаєте суб'єкти та об'єкти права комунальної власності?
3. Цілі управління комунальними підприємствами в Україні.
4. Які основні напрями управління комунальними підприємствами ви знаєте?
5. Фінансові аспекти управління компаніями з муніципальною власністю.

Теми рефератів

1. Основні напрями управління комунальними підприємствами в Україні.
2. Форми підприємств комунальної власності.
3. Основні напрями формування системи управління комунальними підприємствами в Україні.
4. Фінансові аспекти управління компаніями з муніципальною власністю.
5. Особливості управління підприємствами комунальної власності в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. В Україні майно комунальної власності сформувалося шляхом:

- а) викупу об'єктів приватної власності до власності територіальних колективів;
- б) шляхом створення об'єктів комунальної власності за рахунок коштів органів місцевого самоврядування;
- в) шляхом його безоплатної передачі із загальнодержавної до комунальної власності;
- г) відповіді "а" і "б".

II. До повноважень органів місцевого самоврядування в галузі управління комунальною власністю не належать:

- а) управління майном комунальної власності;
- б) встановлення порядку та здійснення контролю за використанням прибутків підприємств;
- в) заслуховування звітів керівників підприємств комунальної власності;
- г) підготовка пропозицій про відчуження комунального майна, місцевих програм приватизації та переліку об'єктів, які не підлягають приватизації.

III. Формування системи управління комунальними підприємствами спрямоване на:

- а) захист прав власності територіальних громад щодо переданого на правах повного господарського відання комунальним підприємствам майна;
- б) встановлення чіткого розмежування відповідальності засновників і керівників комунальних підприємств;
- в) удосконалення форм і методів господарської діяльності комунальних підприємств;
- г) усі відповіді правильні.

IV. Фінансове планування в комунальних підприємствах починається з:

- а) визначення напрямів використання коштів;
- б) визначення грошових надходжень;
- в) визначення джерел надходження коштів;
- г) визначення обсягу прибутків, що очікується.

Література [5; 8; 12; 19; 20; 23; 24]

Змістовий модуль V. Муніципальний бюджет та фінанси в зарубіжних країнах

Тема 16. Міжнародні стандарти організації муніципальних фінансів

1. Нормативно-правові акти організації місцевих фінансів у зарубіжних країнах.
2. Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985 р.).
3. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні муніципальних фінансів (жовтень 1985 р.).
4. Європейська хартія міст (березень 1992 р.).
5. Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.).
6. Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД (1993 р.).

Питання для самоконтролю

1. Основні нормативно-правові акти організації муніципальних фінансів.
2. Роль Всесвітньої декларації місцевого самоврядування (вересень 1985 р.) у формуванні муніципальних фінансів.
3. Значення Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні муніципальних фінансів (жовтень 1985 р.).
4. Роль органів місцевого самоврядування у формуванні муніципальних фінансів і бюджету згідно з Європейською хартією місцевого самоврядування.
5. Яким чином Декларація про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД (1993) визначає формування муніципального бюджету та фінансів?

Теми рефератів

1. Міжнародні стандарти організації муніципальних фінансів у зарубіжних країнах.
2. Роль Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні муніципальних фінансів.
3. Нормативно-правові документи формування муніципальних фінансів і бюджету в країнах ЄС.

4. Особливості нормативно-правової бази організації муніципальних фінансів і бюджету в країнах Центральної та Південно-Східної Європи.
5. Муніципальний бюджет і фінанси в США та Канаді: нормативно-правова база.
6. Законодавство про організацію місцевих фінансів у країнах ЄС та СНД: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. Процес формування муніципальних фінансів країн Європи регулюють такі законодавчі акти:

- а) Європейська хартія місцевого самоврядування (жовтень 1985 р.);
- б) Європейська хартія міст (березень 1992 р.);
- в) Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.);
- г) усі відповіді правильні.

II. Згідно з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування найбільш оптимальним видом міжбюджетних трансфертів є:

- а) дотації;
- б) субсидії;
- в) субвенції;
- г) істотної різниці немає.

III. Україна приєдналася до Європейської хартії місцевого самоврядування:

- а) у вересні 1996 р.;
- б) у листопаді 1996 р.;
- в) у грудні 1996 р.;
- г) у червні 1997 р.

IV. Питання фінансів місцевого самоврядування розглядає така стаття Декларації про принципи місцевого самоврядування в країнах СНД:

- а) 4;
- б) 5;
- в) 3;
- г) 6.

Література [5; 8; 12; 13; 22; 44]

Тема 17. Особливості формування муніципальних фінансів і бюджету в зарубіжних країнах

1. Склад фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн.
2. Доходи та видатки муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах.
3. Зарубіжний досвід забезпеченості муніципальних бюджетів. Особливості муніципального оподаткування за кордоном.
4. Зарубіжний досвід використання міжбюджетних трансфертів.
5. Досвід комунального кредиту.
6. Організація муніципальних позик за кордоном.
7. Закордонний досвід муніципального фінансового планування.
8. Форми залучення громадян до управління муніципальними фінансами в зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю

1. Які головні джерела прибутків муніципальних бюджетів існують у зарубіжних країнах?
2. Основні статті видатків муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах.
3. Фінанси муніципальних підприємств і муніципальні платежі в зарубіжних країнах.
4. Які позабюджетні джерела прибутків органів місцевого самоврядування існують у зарубіжних країнах?
5. Порядок використання міжбюджетних трансфертів у зарубіжних країнах.
6. Оцінка діяльності муніципальних фінансових органів за кордоном.
7. Особливості організації комунального кредиту в зарубіжних країнах.
8. Система муніципальних позик за кордоном.

Теми рефератів

1. Особливості муніципального оподаткування за кордоном.
2. Роль надходжень від місцевих податків і зборів у формуванні доходів муніципальних бюджетів зарубіжних країн.

3. Муніципальні позики за кордоном: особливості випуску, розміщення та обігу, роль у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.
4. Організація муніципальних фінансових органів за кордоном.
5. Особливості формування муніципальних бюджетів і фінансів у країнах Європи та Америки.
6. Муніципальний бюджет і фінанси в країнах СНД.

Тестові завдання

I. Найбільша частка доходів від капіталу в доходах муніципальних бюджетів:

- а) Німеччини;
- б) Австрії;
- в) Франції;
- г) Великої Британії.

II. До складу муніципальних податків зарубіжних країн входять такі податки:

- а) власні муніципальні податки (прямі, непрямі, майнові);
- б) надбавки до державних податків на користь муніципальних бюджетів;
- в) окремі загальнодержавні податки;
- г) плата за послуги, які надаються місцевою владою;
- д) екологічні податки.

III. Основні причини збільшення муніципальних бюджетів зарубіжних країн:

- а) розширення кола завдань органів місцевої влади;
- б) процес урбанізації;
- в) загострення міжнародного становища;
- г) соціальна орієнтація економіки більшості країн.

IV. Відомі такі моделі побудови бюджетної системи зарубіжних країн:

- а) єдності та самостійності;
- б) бюджетного федералізму;
- в) фіскального федералізму;
- г) змішані моделі.

Література [3–5; 8; 12; 13; 21; 35; 44]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Азаров М. Я., Геєць В. М., Ярошенко Ф. О.* Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. — 400 с.
2. *Бюджетна* децентралізація в Україні в контексті реформи місцевого самоврядування. — К., 2006. — 39 с.
3. *Владимиров К. М.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський. — Херсон: Олді-плюс, 2006. — 352 с.
4. *Єфременко М., Вольська Х.* Фінанси органів самоврядування. Побудова демократії — польський досвід. — Варшава, 2000. — 39 с.
5. *Кравченко В.* Місцеві фінанси України: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999. — 487 с.
6. *Кравченко В.* Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001). — К., 2001. — 460 с.
7. *Кириленко О. П.* Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). — К.: НІОС, 2000. — 381 с.
8. *Кириленко О. П.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — Тернопіль: Астон, 2004. — 192 с.
9. *Мельник А. Ф., Монастирський Г. Л., Дудкіна О. П.* Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук проф. А. Ф. Мельник. — К.: Знання, 2006. — 420 с.
10. *Місцеве* самоврядування: Зб. нормат.-правових актів. — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
11. *Місцеве* самоврядування в столиці України / За ред. О. М. Невелєва. — К., 2000. — 280 с.
12. *Місцеві* фінанси: Підручник / Ред. О. П. Кириленко — К.: Знання, 2006. — 677 с.
13. *Муниципальное* право зарубежных стран / Под ред. В. В. Еремяна. — М.: Академический проект; Фонд “Мир”, 2006. — 752 с.
14. *Петленко Ю. В.* Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко. — К.: Кондор, 2004. — 282 с.
15. *Поживанов М. О.* Українські вектори місцевого самоврядування. — К.: Альтерпрес, 2004. — 368 с.

16. *Президент* України та державна регіональна і муніципальна політика — К.: Логос, 2002. — 236 с.
 17. *Проміський бюджет міста Дніпропетровська на 2006 рік* // <http://www.gada.dn.ua>
 18. *Рішення* Київської міської ради “Про бюджет міста Києва на 2006 рік” // <http://www.km.gov.ua>
 19. *Сазонець І. Л.* Управління місцевими фінансами: Навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. — К.: ЦНЛ, 2006. — 264 с.
 20. *Салій І.* Українські міста: питання власності і муніципального управління. — К., 2001. — 415 с.
 21. *Слухай С.* Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій. — К.: АртЕк, 2002. — 288 с.
 22. *Суницова О. О.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 560 с.
 23. *Шляхи* реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. — К., 2005. — 215 с.
 24. *Шумілікін В. А., Бабаєв В. М., Луговий В. І.* Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста. — Х.: НТУ “ХПІ”, 2003. — 400 с.
- Додаткова*
25. *Акімова І.* Становлення ефективної системи регулювання місцевих запозичень в Україні // Економіка. Фінанси. Право. — 2004. — № 5. — С. 15–22.
 26. *Александрюк Т. Ю.* Формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування // Міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи розвитку фінансів місцевого самоврядування в Україні (20–25 квітня 2002 р.)”. — Д., 2002. — С. 3–5.
 27. *Бедь В. В.* Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.
 28. *Борщ Л.* Роль рекреаційного комплексу південного берега Криму у формуванні бюджету // Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентові України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2, ч. II. — С. 26–29.
 29. *Варга С. І.* Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — К., 2001. — 19 с.

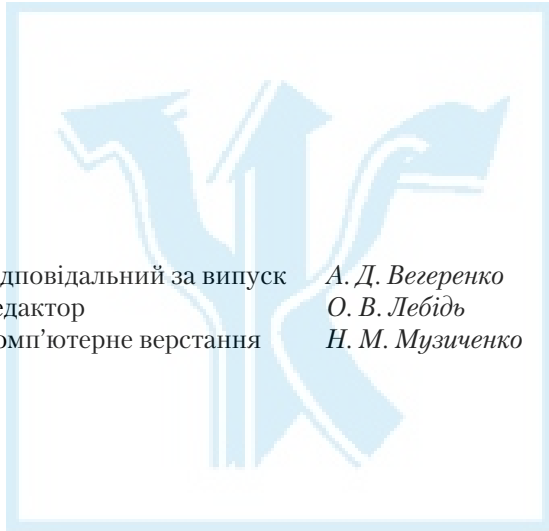
30. *Заверуха О. Б.* Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук. — К., 2001. — 20 с.
31. *Компан О. С.* Міста України в другій половині XVII ст. — К.: Вид-во Акад. наук УРСР, 1963. — 388 с.
32. *Копець Г.* Проблеми оптимізації видатків місцевих бюджетів // Проблеми малих міст України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 95–99.
33. *Кузьмін О., Завербний А.* Розвиток міст України: планування та інвестування // Проблеми малих міст України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 77–79.
34. *Малярчук А. К.* Наповнення місцевих бюджетів в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук. — Т., 2006. — 21 с.
35. *Місцеве самоврядування в Швеції* // Переваги місцевого самоврядування (29–30 травня 2001 р. м. Ірпінь, Київська область). — К.: Логос, 2001. — 194 с.
36. *Музика О.* Бюджети малих міст: проблеми сьогодення // Проблеми малих міст України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Л., 2000. — С. 87–91.
37. *Нестеренко А. С.* Місцеві фінанси в правовій системі України // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук праць. — О.: Юрид. л-ра, 2003. — Вип. 18. — С. 350–354.
38. *Пастернак М. М.* Місцеві позики як інструмент фінансування соціально-економічних програм органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук. — Ірпінь, 2001. — 16 с.
39. *Петровська І.* Роль місцевих фінансів у формуванні державної регіональної політики // Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентові України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2, ч. IV. — С. 198–203.
40. *Розпутенко І.* Поняття облігації муніципальної позики // Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентові України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2, ч. II. — С. 199–202.

41. *Романенко О. Р.* Фінанси: Підручник. — 3-тє вид., стер. — К.: ЦНЛ, 2006. — 312 с.
42. *Смоляр Ю. О.* Взаємодія центрального і місцевого рівнів державного управління у процесі здійснення муніципальних заповищень // Міжнар. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи розвитку фінансів місцевого самоврядування в Україні (20–25 квітня 2002 р.)”. — Д., 2002. — С. 51–52.
43. *Слухай С.* Доходи місцевих урядів України // Зб. наук. праць Української Академії державного управління при Президентові України. — К.: УАДУ, 2000. — Вип. 2, ч. II. — С. 225–231.
44. *Слухай С. В.* Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. — 2006. — № 7. — С. 12–20.
45. *Теорія фінансів: Навч. посіб.* / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та ін. — К.: ЦНЛ, 2005. — 480 с.
46. *Утвенко В. В.* Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII — початок XVIII ст.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. іст. наук. — К., 2005. — 19 с.
47. *Фінанси: Навч. посіб.* / За ред. В. І. Оспіщева. — К.: Знання, 2006. — 415 с.
48. *Хелемський В. Ю.* Заповищення місцевих органів влади // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 7. — С. 65–72.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси”	4
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Муніципальний бюджет та фінанси”	6
Список літератури	40

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. В. Лебідь*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3186

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП